

blijkt in de wieg gelegd, en meer tot een „willen” dan tot een „moeten”. Het is nu eenmaal 't gevaar van wie al te nadrukkelijk uitgaat van een programma, hoe verdienstelijk zoo'n programma als zoodanig zijn mag!

Lhote's werk blijft, helaas, te zeer 'n aesthetisch betoog — juist een vergelijking met dat van Derain stelt terstond dit tekort in een scherp licht. Want waar Derain's evolutie, door veel aanvankelijk en hartstochtelijk „geëxperimenteer” heen, een gestagen groei beduidt naar steeds grooter en overtuigender e c h t h e i d, daar ontkomt Lhote, bij alle kwaliteiten van kleur en compositie hem eigen, met de jaren al minder aan het euvel der bedachte opzettelijkheid — deze vloek van zooveel moderne kunst!

Niets wees Derain terug. Alle invloeden van zijn tijd onderging hij — die van Cézanne, van le Douanier, Redon, Van Gogh, van 't sturm-und-drang fauvisme; van 't archaïseerend constructivisme der neger plastieken, van 't primitivisme en cubisme — en daarna ook weer, in zijn laatste phase, de terugzwaai der levenspendule naar klassieker evenwichtigheid belevend, denkt men aan 't voorbeeld soms van de Italianen, van Corot of Renoir.... Maar alles onderging Derain op de wijze van het genie, dat, in Carlyle's woorden, alle metalen in goud weet om te zetten. Het geheel van zijn arbeid overziende kunnen we vaststellen, dat zelden zoo ooit een kunstenaar minder anarchistisch was en tevens minder reactionair! Want in laatste instantie ontdeed Derain al dit modernisme van elke tijdelijke bijkomstigheid, daarmede aantoonend dat wat is, ook was en eeuwig zijn zal. In Derain vindt men dat natuurlijk scheppende bezig-zijn, jaar in jaar uit in 'n sfeer van hoogste belangeloosheid en zwijgend geconcentreerde aandachtigheid, dat alleen de eeuwig-eendere bron kan zijn van alle schilderkunstige energie.

Lhote daarentegen is een treffend waarschuwend voorbeeld van een moderne onmacht om tot de wezenlijke kernen door te dringen, een onmacht, des te tragischer naarmate de bedoelingen van den kunstenaar te goeder trouw waren. Zijn onloochenbare, zij 't wat weeke sensibilliteit — van huis uit gezonder dan die van bijv. een schilder als Guérin — verstikte Lhote allengs door de allerongelukkigste inwerking erop van zijn intellect, waardoor deze aanvankelijk argelooze gevoeligheid in beredeneerde gevoelerigheid ontaarde. Want het hieruit resulterend evenwicht is niet dat begeerde evenwicht, verkregen door volledige versmelting in de heetovens der scheppende verbeelding van „intuïtie” en „begrip”, maar zou eerder te omschrijven zijn als een staat van neutraliteit, w a a r i n v e r s t a n d e l i j k h e i d e n g e v o e l i g h e i d a l s g e s c h e i d e n e l e m e n t e n t e g e n e l k a a r a f g e w o g e n z i j n. — Een „evenwicht” zeer zeker waar de ooms en tantes en zelfs de verre achter-